

Číslo konania: KPÚBB-2023/2575-6/19507/MAR, RUS
Banská Bystrica, 06.04.2023
Vybavuje/kontakt: Ing. arch. Maršáľková/+ 421 048 2455 830

Doručuje sa:

MESTO Žiar nad Hronom
Ulica Štefana Moysesu č. 46
965 19 Žiar nad Hronom

Vec:

Žiar nad Hronom, Ulica SNP č. 42/16, na par. C-KN č. 1638/1, 1638/3, 1640/5 a 1640/6 k. ú. Žiar nad Hronom - projektová dokumentácia „ŽIAR NAD HRONOM - kaštieľ OBNOVA – PROJEKT STAVBY“ - záväzné stanovisko o projektovej dokumentácii NKP

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), vydáva podľa § 32 ods. 10 pamiatkového zákona toto

**z á v ä z n é s t a n o v i s k o
o p r o j e k t o v e j d o k u m e n t á c i i:**

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom

s ú h l a s í

s projektovou dokumentáciou „ŽIAR NAD HRONOM – kaštieľ obnova – PROJEKT STAVBY“, vypracovanej Ing. arch. Jozefom Sálusom – autorizovaným architektom č. 1681 AA a kolektív, v termíne 09/2022 a 12/2022 (II. etapa PD) a doplnením/aktualizovaných výkresov /vid' bod b/; - architektonicko-stavebná časť; k obnove národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“), „KAŠTIEĽ S AREÁLOM“, pamiatky zapísanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 1280/1-4, - **pamiatkových objektov (PO):**

A/ - „KAŠTIEĽ“, adresa Ulica SNP č. 42/16, na parcele **C-KN č. 1638/1** k. ú. Žiar nad Hronom, **ÚZPF PO č. 1280/1**, so zmenou funkčného využitia biskupského kaštieľa na administratívne (reprezentačné) a kultúrno-spoločenské účely; Suterén - nie je predmetom zmeny využitia a stavebnej obnovy, okrem uzavretia výplní vetracích otvorov;

B/ - „PARK“ (len predmetná časť v dotyku s kaštieľom - injektáž) - č. **ÚZPF PO č. 1280/2** – o parcely okolo kaštieľa na par. C-KN č. **1638/3** (J terasa), č. **1640/5** (pred J vežou), č. **1640/6** (SV časť parku) k. ú. Žiar nad Hronom –dotknuté predmetnou časťou PD („A“) – časťami PD:

a/ č. IV - Odvedenie dažďových vôd;

b/ č. V - Sanácia vlhkosti chemicko-technologická injektáž (ďalej len „CHTI“);

Stavbou sú dotknuté i parcely okolo kaštieľa: – **par. C-KN č. 1635/1** („dvor“ - parkovisko DDS) a č. **1971/3** („dvor“ pred hlavným vstupom do kaštieľa) k. ú. Žiar nad Hronom; situované v území „Ochranného pásma národných kultúrnych pamiatok (NKP) kaštieľ s areálom, kostol a socha v Žiari nad Hronom“; dotknuté predmetnou časťou PD („A“) – časťami PD:

- a/ č. IV - Odvedenie dažďových vôd;
- b/ č. V - Sanácia vlhkosti CHTI;

v rozsahu

a/ predloženej projektovej dokumentácie „**ŽIAR NAD HRONOM – kaštieľ obnova – PROJEKT STAVBY**“, vypracovanej Ing. arch. Jozefom Sálusom – autorizovaným architektom č. 1681 AA a kolektív, v termíne 09/2022 a 12/2022 (II. etapa PD) a doplnením/aktualizovaných výkresov /vid' bod b/; **obnovy kaštieľa č. ÚZPF PO č. 1280/1, na par. C-KN č. 1638/1 k. ú. Žiar nad Hronom** – t.j. **objekt kaštieľa s nádvorím, aj plató/teraska** pred JV fasádou (bez odstránenej drevenej verandy; so vstupom z prízemia - z miestnosti č. 56); členenej na časti:

- I. *Spríevodná správa – Architektonicko-stavebné riešenie – 32 strán;*
- II. *Situácia – výkr. č. 1;*
- III. *Súčasný stav – výkr. č. 2 až 13;*
- IV. *Odvedenie dažďových vôd – výkr. č. 14, 15, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33;*
- V. *Sanácia vlhkosti – výkr. č. 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 34 až 41*
- VI. *Označenie výplní otvorov – okná – dvere : výkr. č. DO-01 až DO-13; = vid' bod b/*
- VII. *Výkresy okná a dvere – detaily - výkr. č. S-01 až S-45; = vid' bod b/*
- VIII. *Plocha fasád – výkr. č. FA-1 až FA-8, t.j. pohľady fasád vonkajšie a nádvorí;*
- IX. *Tepelné izolácie – označenie plôch a miest aplikácie – výkr. č. IZ-01 až IZ-03*
- X. *Osvetlenie*
- XI. *Vykurovanie*
- XII. *Detaily – výkr.č. DO-13 až DO-16 – arkádová chodba a podjazd – podlahy, rekuperačná jednotka; vid' bod b/*

b/ **doplnenej o nové – opravené a doplnené výkresy** (zo dňa 28.02.2023):

- b/1 - pôdorysy – suterén, prízemie, 1.poschodie, 2.poschodie = Označenie výplní otvorov – okná – dvere = výkr. DO-00, DO-01, DO-02, DO-03 – s vyznačením pamiatkových hodnôt, častí na reštaurovanie a na obnovu umelecko-remeselným spôsobom;
- b/2 – stolárske výrobky – okná: S-07, S-10, S-11, dvere (interiér) S-31; S-34; S-35; mreže S-46; S-47
- b/3 – pohľady/rezopohľady = Označenie výplní otvorov – okná – dvere = výkr. č. DO-04 až DO-12;
- b/4 – detail, podlahy, výkr. DO-13 až DO-16
- b/5 – doplnené – obnova nosných prvkov krovu +zateplenie stropu: IZ-04; bleskozvod a odvedenie dažďových vôd – č. 42 a 43;

pri dodržaní nasledovných podmienok:

- 1.** - autorizovaný architekt/hlavný projektant (ďalej len „**zodpovedný projektant**“) zodpovedá, že odovzdá vlastníčkovi (pre stavebný úrad a pre dodávateľa) projektovú dokumentáciu - po prerokovaní s KPÚ Banská Bystrica dňa 20.02.2023 a PRIPOMIENKY opravené a zapracované v nových (vymenených) výkresoch; (vid' v odôvodnení – chyby projektu);
- 2.** - začatie prác - **stavbu dodávateľovi odovzdať** za prítomnosti zodpovedného projektanta a KPÚ Banská Bystrica, na stavbe **dvojfarebne vyznačiť „R – reštaurovanie“ a „URO – umelecko-remeselná obnova“**; prvky „R“, či „URO“ musia byť odborne chránené (zakryté, označené,...) počas stavebných prác;
- 3.** - **ochrana** počas stavebných prác v dotyku s časťami určenými **na reštaurovanie „R“** architektonických častí a cenných detailov – v zmysle vypracovaného pamiatkového výskumu - architektonicko-historického a umelecko-historického (ďalej len „PV – AHUHV“) z roku 2020 = kamenné/omietkové časti portálov; – klenieb s hrebienkami a štukovou výzdobou, - podlahu kaplnky; - maľovaná výzdoba stien, klenby, balkóna a oltára kaplnky; „slnčných hodín“, „kvádrovanie

renesančných omietok“ veže; tvaroslovie renesančného zábradlia, ... spôsob ochrany a ich zrealizovanie bude predmetom prerokovania na 1. vstupnom kontrolnom dni;

4. - kaplnka – miestnosť č. 80, č. 11 a susedné m. č. 12 a 128 = jej povrchy sú predmetom celkovej ochrany, preto všetky stavebné práce budú pred začatím realizácie stavebných prác vopred prerokované na pravidelných kontrolných dňoch;

5. - spôsob obnovy - umelecko-remeselnú obnovu „UR“ architektonických častí a cenných detailov – v zmysle vypracovaného PV – AHUHV z roku 2020 značených ako „UR“ –t.j. = kamenné/ omietkové časti okenných ostení a komínových otvorov, rímsy a fabióny, „draka“ bleskozvodu; kovových dverí; výmena - kópie okenných a vonkajších dverných výplní; - schodísk - stupne drevené alebo kamenné; terazzotová, drevená podlaha, výplní - okná, dvere/s obloženými zárubňami, kované dvere, mreže, okenice; - a ich detaily (záves, kovania, obrtlíky); = spôsob ich obnovy bude pred realizáciou predmetom prerokovania na kontrolných dňoch;

6. - prvky z bodov 3. až 5. určené na URO alebo ochranu „R“ častí počas stavebných prác **odborne chrániť**, spôsob a rozsah môže spresniť URO pracovník alebo reštaurátor pred začatím prác.

7. - na stavbe jednotlivo vyznačiť autentické prvky napr. okná, okenice, mreže, dvere, ... ktoré budú REPASOVANÉ alebo sú VZOROM pre výrobu ďalších; VZORY budú následne PROTOKOLOM odovzdané do muzeálnej časti kaštieľa;

8.1 - vykonať pamiatkový výskum – predstihový, záchranný (priebežný) archeologický výskum, dodržať podmienky stanovené v rozhodnutí (viď odôvodnenie);

8.2 - vykonať pamiatkový výskum – doplnkový architektonicko-historický výskum podľa ďalších etáp obnovy – odkrytia/náleze pod omietkovými zavlhnutými soklovými časťami,...

9. - V priebehu obnovy pravidelne zvolávať kontrolné dni – za prítomnosti zodpovedného projektanta a KPÚ Banská Bystrica;

10. - Odstrániť sekundárne priečky, členiacich hlavné prezentačné miestnosti; prinavrátiť priestory kaplnke a sakristii;

11. - Odstrániť/obnoviť nevhodne realizované časti rozvodov – električky (staré rozvodné skrine,...), hydranty, rozvody plynu po fasáde, kotolne na prízemí, bývalej kuchyne a hygienických priestorov (kúpeľne, ...)

12. - Modernizáciu technického a technologického zariadenia (rozvody a zariadenie predmety, zdravotníctva, vykurovanie, elektroinštalácia, plyn) – sú riešené len čiastočne, na ďalšie priestory dopracovať projektovú dokumentáciu – prerokovať ju vopred a predložiť na KPÚ Banská Bystrica;

13. - Priebeh prác a ukončené dielo URO zdokumentovať, po ukončení prác vypracovanú správu s **fotodokumentáciou** odovzdať KPÚ Banská Bystrica;

14. - Rozsah a spôsob úprav, konkrétne prvky, materiály, či ich farebnosť (na základe vyhotovených vzoriek), pred začatím prác na mieste stavby p r e r o k o v a ť / o d s ú h l a s i ť s KPÚ Banská Bystrica.

15. - Podmienky vykonania výskumu (archeologický, PV - AHUH) môžu byť počas jeho realizácie doplnené, prípadne upravené podľa aktuálnej nálezovej situácie. V prípade lokalizácie závažných hnutelných a nehnuteľných archeologických nálezov ďalší postup oprávnená osoba vykonávajúca výskum prerokuje s KPÚ Banská Bystrica.

16. - V prípade odkrytia nepredpokladaného nález v priebehu obnovy, nález oznámiť KPÚ Banská Bystrica najneskôr na druhý pracovný deň po jeho odkrytí.

17. - Podmienky pre prípravu a vykonávanie obnovy/URO môžu byť na základe aktuálnej úrovne poznania spresnené alebo doplnené KPÚ Banská Bystrica aj v štádiu prípravy, projektového spracovania alebo počas realizačných prác.

18. - Zmeny počas obnovy NKP zapracovať do kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy. Vlastník jedno vyhotovenie kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy odovzdá bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác KPÚ Banská Bystrica.

19. - Každú ZMENU zámeru posudzovaného v tomto záväznom stanovisku je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

20. - Začiatok jednotlivých etáp obnovy/URO a predpokladaný ich koniec písomne o z n á m i ť KPÚ Banská Bystrica 5 dní vopred.

21. - Dodržiavať podmienky vydaných rozhodnutí a záväzných stanovísk:

21/1 - rozhodnutie č. KPUBB-2018/20530-6/87026/FLO zo dňa 31.10.2018 o zámere obnovy, v rozsahu regenerácie a výmaľby fasád kaštieľa s podmienkami najmä: Obnovu omietok a nátery fasád realizovať umelecko-remeselným spôsobom; - technologický postup a použité materiály spresňovať na kontrolných dňoch; - farebnosť fasád spresniť/dosondovať; - priebeh prác obnovy fasád fotograficky zdokumentovať, po ukončení prác dokumentáciu v jednom vyhotovení odovzdať KPÚ Banská Bystrica.

21/2 - rozhodnutie č. KPUBB-2018/22333-3/98975/FLO, RUS zo dňa 10.12.2018 o zámere obnovy, v rozsahu sanácie zavlhnutého muriva kaštieľa, s podmienkami: **bod 2** – počas obnaženia muriva odborne zdokumentovať a vyhodnotiť nálezy (spracovateľom AH a UHV); **bod 5** – **vykonať záchranný archeologický výskum**;

21/3 - záväzné stanovisko č. KPUBB-2019/22333-5/14721/FLO zo dňa 26.02.2019 k prípravnej dokumentácii „Posúdenie vlhkostného a salinného zaťaženia, príčin zavlhnutia a návrh sanácie muriva spodnej stavby objektu“, autora – Ing. Jozefa Baku, CSc., v termíne 02/2019;

21/4 - rozhodnutie č. KPUBB-2019/6470-2/14602/FLO zo dňa 25.02.2019 o zámere obnovy, v rozsahu trasovania elektroinštalácie, obnovy parketových podláh, REPASÁCIU alebo výmenu okenných a dverných výplní s podmienkami: body 1., 2., 3.,

21/5 - záväzné stanovisko č. KPUBB-2019/22333-8/16391/FLO zo dňa 04.03.2019; k projektovej dokumentácii „Žiar nad Hronom – kaštieľ; Obnova fasád a časti interiéru“, vypracovanej Ing. arch. Jozefom Sálusom, autorizovaným architektom, v termíne 12/2018, na par. KN-C č. 1638/1 k ú. Žiar nad Hronom, PD riešil: sanácie vlhkosti; odvedenia dažďovej vody od objektu; opravy a doplnenia klampiarskych výrobkov dažďových zvodov; obnovy fasád (očistenie povrchu, obnova resp. sanácia profilovaných omietkových vrstiev, obnova náteru, oplechovanie vystupujúcich častí fasády - atiky, rímasy...); repasácie okenných a dverných výplní; vymaľovania miestností č. 4, 6, 7, 8 na 2. nadzemného podlažia (ďalej len „NP“) opravy elektroinštalácie na 2.NP; odstránenia PVC podlahovej krytiny a obnovy drevenej parketovej podlahy na 2.NP; realizácie nových pochôdznych vrstiev v miestnostiach č. 4, 6, 7, 8 na 2.NP a zateplenia stropov minerálnou vlnou nad týmito miestnosťami; odstránenia výplní arkád (parapet a okenná výplň).

21/6 - záväzné stanovisko č. KPUBB-2021/24799-3/103994/FLO zo dňa 30.08.2021 o prípravnej dokumentácii „Žiar nad Hronom, Kaštieľ, Architektonicko - historický a umelecko - historický výskum“ (ďalej len „pamiatkový výskum – PV AHUHV“), realizovaný Ing. arch. Ivanom Gojdičom, Mgr. Silviou Paulusovou a Mgr. Petrom Budayom, v termíne máj 2020 – s podmienkou č. 1, t.j.

- o potrebe vypracovania a doplnkového architektonicko a umelecko-historického výskumu podľa ďalších etáp obnovy

21/7 - záväzné stanovisko č. KPÚBB-2023/2575-4/12369/MAR, RUS zo dňa 20.02.2023 k časti PD:

a/ č. IV. - Odvedenie dažďových vôd; výkr. č. 14, 15 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33; - vypracovanej Ing. arch. Jozefom Sálusom;

b/ č. V. - Sanácia vlhkosti; výkr. č. 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29. 31, 34 až 41; - hlavným autor časti V. je Ing. Jozef Bako PhD. = s návrhom horizontálnej tlakovej injekčáže (CHTI) v rozsahu 459 bm každých 125 mm (rozsah celej stavby);

na parcelách o k o l o biskupského kaštieľa: – par. C-KN: č. 1635/1 („dvor“ - parkovisko DDS) k. ú. Žiar nad Hronom; č. 1971/3 („dvor“ pred hlavným vstupom do kaštieľa) k. ú. Žiar nad Hronom; situovaných v území ochranného pásma „Ochranné pásmo národných kultúrnych pamiatok kaštieľ s areálom, kostol a socha“, s podmienkami – archeologický výskum, riešenie úprav terénu okapových chodníkov okolo kaštieľa, odvedenie dažďových vôd.

21/8 - rozhodnutie k doplnenému zámeru komplexnej obnovy NKP č. KPÚBB-2023/2575-3/9481/MAR, RUS zo dňa 20.02.2023, s p o d m i e n k a m i : so zmenou funkčného využitia objektu (okrem suterénu), s podmienkami body č. 1. až 11, citované v odôvodnení. .

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 03.01.2023 žiadosť (a doplnenie častí PD dňa 18.01.2023, 08.02.2023 a 28.02.2023) vlastníka – Mesta Žiar nad Hronom, so sídlom Ulica Štefana Moysesu č. 46/439, 965 19

Žiar nad Hronom, IČO: 321125; podanú v zastúpení primátora mesta Mgr. Petra Antala, o vydanie záväzného stanoviska k predloženej (upravenej a doplnenej) projektovej dokumentácii „ŽIAR NAD HRONOM – kaštieľ obnova – PROJEKT STAVBY“, vypracovanej Ing. arch. Jozefom Sálusom – autorizovaným architektom č. 1681 AA a kolektív, v termíne 09/2022 a 12/2022 – t.j. k vykonaniu obnovy kaštieľa v rozsahu jednotlivých častí projektu - v členení –

- a/ I.** *Sprievodná správa – Architektonicko-stavebné riešenie – 31 strán;*
 II. *Situácia – výkr. č. 1;*
 III. *Súčasný stav – výkr. č. 2 až 13;*
 IV. *Odvedenie dažďových vôd – výkr. č. 14, 15 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33;*
 V. *Sanácia vlhkosti – výkr. č. 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29. 31, 34 až 41*
 VI. *Označenie výplní otvorov – okná – dvere : výkr. č. DO-01 až DO-13;*
 VII. *Výkresy okná a dvere – detaily - výkr. č. S-01 až S-45;*
 VIII. *Plocha fasád – výkr. č. FA-1 až FA-8, t.j. pohľady fasád vonkajšie a nádvoria;*
 IX. *Tepelné izolácie – označenie plôch a miest aplikácie – výkr. č. IZ-01 až IZ-03*
 X. *Osvetlenie* – na KPÚ Banská Bystrica doplnené dňa 18.01.2023;
 XI. *Vykurovanie* – na KPÚ Banská Bystrica doplnené dňa 18.01.2023;
 XII. *Detaily – výkr.č. DO-13 až DO-16* – na KPÚ Banská Bystrica doplnené dňa 08.02.2023.

I. KPÚ Banská Bystrica predloženú PD prerokoval dňa 11/2022 ako dokumentáciu v štádiu rozpracovanosti, po spresnení spôsobu využitia a doplneného zámeru *komplexného riešenia obnovy kaštieľa* a jednotlivými stavbami dotknutých častí kaštieľa, boli ďalšie časti stavby prerokované, niektoré výkresy opravené (vymenené), upravené a dopracované podľa podmienok **rozhodnutia ku komplexnému zámeru obnovy NKP č. KPÚBB-2023/2575-3/9481/MAR, RUS zo dňa 20.02.2023.**

a/I. a/ = Projekt uvádza **nové funkčné využitie miestností**, s obnovou potrebných ich technických riešení, najmä pri kúrení/kotolne na II.NP - doriešenie prívodu vody, odvedenie prepadu do kanalizácie, elektroinštalácie; ďalej zdravotníctvu, kúrenie, elektriku a prípojku plynu; t.j. **zmeny objektu** využívaného v predchádzajúcom období pre školstvo (strednú školu - s časťou miestností internátneho ubytovania, so školskou jedálňou s kuchyňou); v súčasnosti so zámerom vlastníka – Mesta Žiar nad Hronom **s využívaním biskupského kaštieľa pre administratívne/ reprezentačné** aj bežné prevádzkové účely mesta a **kultúrno-spoločenského využitia** (múzeum - i osobností biskupa Š. Moyses, historických nálezov – napr. z hradu Šášov, galéria).

a/I. b/ = **Sprievodná správa – architektonicko-stavebné riešenie:** vypracoval Ing. arch. Sálus, spoluautori Ing. Jozef Bako, PhD, Ing. arch. Jana Sálusová; v termíne 09/2022, v rozsahu – 31 strán:

- Predmetom PD je odstránenie príčin poškodenia fasád a zavlhnúť murív, oprava a doplnenie dažďových zvodov a žľabov, úprava námetkov strešnej keramickej krytiny, oprava striech na vežičkách odvedenie dažďových vôd ďalej od základov do vsakovacích jám, resp. zaústenie do jestvujúcej kanalizácie, sanácia spodných murív pred vzliňajúcou vlhkosťou na základe výsledkov špecializovaných posudkov a analýz, oprava fasád, doplnenie omietok, nátery, oplechovanie ríms, oprava omietok stien; po spevnení podkladných nosných murív a omietok – doplnenie omietok termoizolačnou vápennou jadrovou omietkou; na ostatné plochy (po odstránení mladších omietok – s nanesením tekej ochrannnej vrstvy termoizolačnej omietky na báze vápna, - tektoniku dokresliť štukovou vrstvou (bosáž, lizény, zdobené šambrány, rímsy, pilastre,...) – realizované ako umelecko-remeselné práce; s overením/vyhodnotením podľa sond farebnosti fasád; s návrhom doplnenia/výmeny oplechovaní vystupujúcich architektonických prvkov;

a/II. Situácia – výkr. č. 1; V rámci PD „Obnova kaštieľa“ - jeho časťami:

IV. - Odvedenie dažďových vôd (dažďové vpuste, vsakovacie jamy, nová dažďová kanalizácia a

V. - Sanácia vlhkosti (návrh chemickej tlakovej injektáže - CHTI)

– sú projektom „Obnovy kaštieľa“ na par. **C-KN č. 1638/1 k. ú. Žiar nad Hronom** – objekt kaštieľa s nádvorím, i bývalé plató/teraska pred JV fasádou (po odstránenej drevenej verande), so vstupom z prízemia - z miestnosti č. 56;

- dotknutí okolité parcely C-KN:

č. 1635/1 (dvor-parkovisko DDS – v OP NKP),

č. 1638/3 (dvor- južná terasa parku - NKP),

č. 1640/5 (záhrada NKP -JV pred J vežou);

č. 1640/6 (záhrada za SV časťou – NKP),

č. 1971/3 (dvor pred hlavným vstupom do kaštieľa – OP NKP);

= predmetné parcely sú vedené na liste vlastníctva č.1136 k. ú Žiar nad Hronom – vo vlastníctve Mesta Žiar nad Hronom;

a/I. a/, b/ a II. - CHÝBAL návrh riešenia plôch okolo kaštieľa v rámci častí PD (bod IV. a V) - dokončenia úprav terénu, podmienky vykonania archeologického výskumu ; - formou spevnených a vyspádaných plôch od objektu (spád 3 %) ; v bode 3.5.2 systém vylučuje terénnu úpravu s vonkajším lícom objektu so žiadnym drenážnym systémom (viď viac podmienky na str. 20 – bodu 3.5.2);

- *Návrh (v texte uvádza „búracie práce“) uvádza vykopanie rýh pre odvedenie dažďových vôd, vykopanie rýh pre vyhotovenie hydroizolácie po realizácii chemicko-technologickej injektáže – horizontálnej tlakovej injektáže, novej dažďovej (doplňujúcej) kanalizácie a kontrolných šácht, povrchových odtokových žlabov – za podmienky vykonania AG výskumu*

- *odborný posudok – posúdenie vlhnutého a salinitného zaťaženia, príčin zavlhnutia a návrh sanácie muriva spodnej stavby objektu – vypracované ako prípravná projektová dokumentácia „Sanácia vlhkostí“ Ing. Jozefom Bakom, PhD. V roku 2019– k nemu KPÚ B.Bystrica vydal záväzné stanovisko, premietol ho do PD „Obnova kaštieľa“ – v časti V. - Sanácia vlhkosti (návrh chemickej tlakovej injektáže, s dodatočnou horizontálnou izoláciou stien proti vzliňajúcej vlhkosti tzv. infúznou clonou do vrtov vo vzdialenosti 125 mm priemeru 12 mm tesne nad úroveň terénu; po aplikácii sa stena preizoluje pružnou izoláciou s jej vyvedením min. 150 mm nad líniu vrtov a prepojiť ju so zvislou hydroizoláciou pod úroveň terénu);*

- *sanácia suterénu (ktorý sa nachádza len pod časťou kaštieľa – v tvare „L“ – NIE JE predmetom ani sanácie;*

- *vyhodnotenie v PD uvádza, že soklové časti (cca do výšky 1,2 až 1,5 m, na častiach fasád až do 1,7 až 2,0 m) sú extrémne zavlhnuté, spôsobujúce odmrznutie, obvodové (nosné) murivo je kamenné a tehlové; s požiadavkou teplotného riešenia murív, odstránenia zaplesnenia; odstránenia kondenzáciu vodných pár a tepelných mostov; návrhom otvorenia arkády by došlo k zhoršeniu a zväčšeniu vonkajších plôch – preto sa rieši uzavretie otvorov arkády dvernými a výkladnými sklenenými plochami, s riešením priestoru s napojením na rekuperačnú jednotku a temperovaním vykurovacími lavicami; posudzovaná časť podláh prízemí s kótou 10,000 m sa nachádza cca 1,3, v nárožiach i do 2,4 m nad okolitým terénom; = so záverom spracovanom v realizačnom projekte;*

- *v texte – na str. 13 sa konštatuje, že podvetranie podláh a vetrací systém zlepší /zniži vlhkosťné zaťaženie ; text tiež vyhodnocuje zasolenie vo väzbe na zníženie vlhkosti a nových omietok;*

projekt sanácie stanovuje podmienku odstránenia porúch stavby (časť PD IV - odvedenie dažďových vôd“) –t.j. strechy, klampiarskych výrobkov a odvedenie dažďových vôd a súvisiace opravy/výmeny poškodených nosných drevených častí krovu (najmä priečne tiaholové trámy);

- *povrchová úprava omietok stien - odstránenie poškodených a zavlhnutých omietok, odstránenie umelokamenného sokla na čelnej fasáde; s návrhom sanačných systémov – škárovanie muriva do hĺbky minimálne 20 mm, následne sanačný špic, hrubá a jemná sanačná omietka, po vyzretí omietok;*

- *paropriepustná farebná úprava;*

- *zateplenie drevených stropov nad II. a III.NP (v priestore krovu);*

a/III. Súčasný stav – výkr. č. 2 až 13; - *je zakreslený „pôvodný stav“ , i suterén, ktorý NIE JE predmetom obnovy; suterén – bez kót, ostatné výkresy (pôdorysy, rezy, pohľady) – len so základnými kótami/rozmermi, prebraté je zameranie z roku 2017, ktoré je chybné (otvory, klenby, výplne, ...); nevhodne je zvolené /číslovanie miestností i v rámci podlaží – napr. prízemie (1.NP) od č. 53,53A, 53B, až 90C, 90D a 100; napr. chodba okolo arkády m. č. 75; - 1.poschodie (2.NP) od č. 1 – po č. m. 22, 22A,22B, chodba okolo arkády napr. 12A; - pôdorys 2. a 3. poschodia (3. a 4.NP) - m.č. 31 až 44(chodba) a m.č. 50 a 51 4.NP (Z a J veža); výkresy nie sú podkladom pre projektovú dokumentáciu/realizáciu stavby;*

a/IV. Odvedenie dažďových vôd – výkr. č. 14, 15 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 33;

So zakreslením v pôdoryse strechy predmet riešenia: kotlíky a Cu plech veží, doplnenie pásového oplechovania pod 1.keramickou krytinou z medeného plechu; hydrofóbny náter cimburia veží;

- návrh dažďovej kanalizácie, revízných šácht, vsakovacích jám; dopĺňujúce oplechovanie vystupujúcich prvkov fasád (napr. ríms, parapetov,...)

a/V. Sanácia vlhkosti – výkr. č. 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 34 až 41; - hlavný autor časti V. Ing. Jozef Bako PhD. = horizontálna tlaková injektáž v rozsahu 459 bm každých 125 mm;

- bleskozvod je v miestach rohových zvodov dažďovej vody

- vyznačený rozsah zavlhnutých a zasolených fasádnych omietok

a/VI. Označenie výplní otvorov – okná – dvere (v pôdorysoch a v pohľadoch) : výkr č. DO-01 až DO-12; DETAIL – DO-13; autor Ing.arc., Jozef Sálus, v termíne 09/2022;

Navrhuje – čísluje vonkajšie okenné otvory/okná a vonkajšie dvere (i v arkáde), s návrhom doplnenia chýbajúcich prevliekaných mreží; UR – spôsob obnovy umelecko-remeselným spôsobom; výmenu výplne za kópiu podľa historických; umiestnenie rekuperačných jednotiek (správne v rohoch); doplnenie pásovej bosáže na fasáde; zateplenie stropov a stien minerálnou vlnou;

a/VII. Výkresy okná a dvere – detaily - výkr. č. S-01 až S-45; návrh – grafické a fotografické vyobrazenie, s popisom riešenia výplne (okno, dvere, výkladné sklá v arkáde), rámu, zasklenia, otvárania (von a dnu), členenia (do kríža, 6-tabuľkové), závesov/kovania obrtlíkov, mreží;

a/VIII. Plocha fasád – výkr. č. FA-1 až FA-8, t.j. pohľady – JZ, bočné (veže)+rez, JV, SV, SZ, nádvorie pohľady: SZ, SV+JZ,

- Prepočet plochy fasád s odpočítaním plôch výplní;

a/IX. Tepelné izolácie – označenie plôch a miest aplikácie – výk. Č. IZ-01 až IZ-03 – t.j. Zateplenie priečok a stropov vykurovaných priestorov; - pôdorys I. poschodia, t.j. 2. a 3.poschodia; rez A-A;

a/X. OSVETLENIE, vypracoval Ing.arch. Jozef Sálus, bytom Banská Bystrica, v termíne 09/2022-10/2022;

- sprievodná správa – text 5 strán. Tabuľky – str. 6 až 11, str. 12 až 22 – typ svietidiel (lustróv a rekuperačnej jednotky);

- výkr. č. SV-01 až SV-03 – pôdorys prízemia, 1. a 2.poschodia ;

- Svietidlá sú zo 60- až 80-tych rokov 20.stor.; svetelné zdroje sú buď žiarovkové alebo žiarivkové;

- osvetlenie rieši zníženie energetickej náročnosti stavby osvetlenia – t.j. svetelnú štúdiu s porovnaním súčasného stavu osvetlenia s novým návrhom – výmenu žiaroviek za úsporné, žiarivkové trubice vymenené za nové lustre alebo nové typy svietidiel – technické ploché LED svietidlá; osadenie rekuperačnej jednotky na prízemí chodby;

a/XI. – ÚSTREDNÉ KÚRENIE, vypracoval Miroslav Helebrandt – projekcia TZB – Lehôtka pod Brehmi 109, v termíne 12/2022, techn. správa a 5x výkr.

- na poschodí J traktu – KOTOLŇA: kondenzačné dva kotle Vailant (výkon 2x 60 kW) s rezervou pre 3.kotol;prívod vody, zber kondenzu (napojenie na kanalizáciu); elektroinštalácia – nová ku kotolni; na J fasáde – prívod vzduchu – cez mriežku 40x40 cm nad podlahou;

3 vykurovacie vetvy: 1. DN 50 ľavá časť II.NP; 2. DN 32 – pravá časť II.NP, 3. DN 50 – I.NP a III.NP;

vyústenie spalín z 2 poloturbo kondenzačných plynových kotlov min. 500 mm nad strechu objektu (komínového telesa, dimenzia dymovodu 250 mm; do komínových prieduchov),

- expanzné dve nádoby objemu 2x 80 l;

- 31 ks nových panelových vykurovacích telies, 10 ks výhrevných lavíc; termostatických ventilov – výmena na všetkých telesách – v počte 143 ks; rozvody – potrubia (uhlíkové a medené) v dĺžke 780 m;

- m.č. 56 A (sála) – NEVHODNÁ sekundárna priečka;

a/XII. – DETAILY – výkr. DO-13 , DO-14, DO-15 a DO-16: výkr. PODLAHY;- výkr. DO-13 - REZ SV-09 arkádová chodba – AG - nový základ pod parapetmi okien/v oblúkoch arkádovej chodby; AG – skladba podlahy arkádovej chodby – hrúbka cca 45 cm ;

- BITU-pás – nová horizontálna a vertikálna hydroizolácia; styrodur hr. 50mm;

- nové izolačné 3-sklo

- parapetu (z tvárnic hrúbky 450 mm NIE – s vykurovacími telesmi (radiátory)

Podlaha – vstupné priestory - andezit, chodba – podlaha – pieskovec i obklad soklovej časti

Rám výplní (sklenených plôch) – hliníkový rám ;

- Výkr. DO-15 – POHLAD SV-09 arkádová chodba – hliníkový rám, NEVHODNÁ mriežka na typ, rekuperácia/vetranie voľné a nútené;

- Výkr. DO-14 – PôDORYS PRÍZEMIA –kameň andezit a pieskovec ;
- Výkr. DO-16 – REZ SV-11 podjazd.

b/ Projektovej dokumentácie doplnenej o nové – opravené a doplnené výkresy (zo dňa 28.02.2023):

- b/I.** – pôdorysy – suterén, prízemie, 1.poschodie, 2.poschodie = Označenie výplní otvorov – okná – dvere = výkr. DO-00, DO-01, DO-02, DO-03 – s vyznačením pamiatkových hodnôt, častí na reštaurovanie a na obnovu umelecko-remeselným spôsobom;
- b/II.** – stolárske výrobky – okná: S-07, S-10, S-11, dvere (interiér) S-31; S-34; S-35; mreže S-46; S-47
- b/III.** – pohľady/rezopohľady = Označenie výplní otvorov – okná – dvere = výkr. č. DO-04 až DO-12;
- b/IV.** – detail, podlahy, výkr. DO-13 až DO-16
- b/V.** – doplnené – obnova nosných prvkov krovu +zateplenie stropu: IZ-04; bleskozvod a odvedenie dažďových vôd – č. 42 a 43.

A/ KPÚ Banská Bystrica posúdil predložený/vyššie citovaný projekt „PD“ – s vyhodnotením, že **plošné riešenie je navrhnuté na parcelách C-KN č. 1638/1, č. 1638/3, č. 1640/5, č. 1640/6 k. ú. Žiar nad Hronom** (vedené ako NKP) a na **par. C-KN č. 1635/1 a č. 1971/3 k. ú. Žiar nad Hronom** (nehnutelnosti nie sú NKP), všetky nehnuteľnosti **sa nachádzajú v ochrannom pásme NKP**; avšak vydané **rozhodnutia** (viď nižšie/dalej) boli **vydané len na rozsah zámeru na par. C-KN č. 1638/1 k. ú. Žiar nad Hronom**. Výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností - parciel C-KN č. 1638/1, 1638/3, 1971/3, č. 1640/5, č. 1640/6, č. 1635/1 a č. 1971/3 k. ú. Žiar nad Hronom **na liste vlastníctva č. 1136 je Mesto Žiar nad Hronom**, so sídlom Ulica Štefana Moysesa č. 46, 965 19 Žiar nad Hronom.

B/1 Rozpracovaný projekt – len v rozsahu: „*obnova fasád a riešenie repasovania/výmeny exteriérových okenných a dverných výplní*“ bol s projektantom prerokovaný a vykonaná ohliadka stavby dňa 07.11.2022 a dňa 21.11.2022 s vyhotovením v zápisnici č. KPÚBB-2022/22640-3/98854/MAR. K predmetnej „PD“ boli vydané v rokoch 2018 až 2021 viaceré súvisiace rozhodnutia a záväzné stanoviska – viď body „**21. – rozhodnutia a záväzné stanoviská - podmienky**“

B/2 Z dôvodu riešenia odstránenia **n e d o s t a t k o v** podania = PD zo dňa 03.01.2023, s doplnením častí PD – osvetlenie, vykurovanie dňa 18.01.2023; v rámci **z m e n y f u n k č n é h o v y u ž i t i a** a **r o z š í r e n é h o z á m e r u o b n o v y - p r i p r a v e n ý c h a p r e d l o ž e n ý c h d o k u m e n t á c i i** - KPÚ Banská Bystrica **vykonala dňa 01.02.2023 ohliadku** predpokladanej stavby, i s ústnym prerokovaním a doplnením aktuálneho stavu zámeru v zápisnici, t.j. **s doplnením aj ešte ďalších častí vecnej obnovy (častí interiéru a jeho výplní, podláh; poškodených nosných konštrukcií strechy/krovu, modernizácie, technického riešenia kaštieľa; dotknutých častí areálu)** = v zmysle výsledkov pamiatkového výskumu (z roku 2020), s podmienkami riešenia obnovy (-umelecko-remeselným spôsobom, -reštaurovaním menovitých častí, - opakovaných požiadaviek pamiatkových výskumov – architektonický a archeologický) na rozsah všetkých menovitých parciel - s vydaním **rozhodnutia ku komplexnému zámeru obnovy biskupského kaštieľa rozhodnutím č. KÚBB-2023/2575-3/9481/MAR, RUS zo dňa 20.02.2023, s podmienkami** (viď citované nižšie).

B/3 Pre potreby rozšíreného zámeru obnovy NKP a vydaného rozhodnutia, bola zo strany projektanta opravená a dopracovaná projektová dokumentácia (napr. spôsob obnovy poškodených nosných častí krovu; z dôvodu veľkého rozsahu odstránenia vonkajších omietok, v dodatku PD (str. 30) spracovateľ PV AHUHV – Ing. arch. Gojdiča uviedol podmienku odborného sledovania stavebných prác s vyhodnotením/zdokumentovaním obnažených murív - starších etáp vývoja. Pamiatkový výskum vyhodnotil a určil kategórie v interiéri i v exteriéri kaštieľa a parku - **obnovy, umelecko-remeselné obnovy a reštaurovanie konkrétnych častí areálu NKP** – napr. omietkových vrstiev a podlahy v kaplnke, výzdoby štukovej, výplní, podláh,... Výsledky PV boli doplnené - vyznačené v projektovej dokumentácii stavby, v dokumentácii pre dodávateľa-

B/4 Chybou projektovej dokumentácie je, že:

- PD je i po prerokovaniach 02/2023 stále datovaná 09/2022;
- miestnosti nie sú klasicky číslované – od 1.podzemného podlažia, cez 1. 2. a 3.nadzemné podlažie, 4.podlažie – krov a strecha, t.j. nesúhlasia číslovania miestností s číslovaním miestností v pamiatkovom výskume;

- pamiatkové hodnoty z pamiatkového výskumu (AHUHV): „R – reštaurovanie“ a „UR“ – umelecko-remeselná obnova“ sú farebne značené rovnakou „zelenou“ farbou, čím môže ľahko dôjsť k zámene – POZOR; preto sú vo výrokovej časti požiadavky – R (ochrana) a URO (odborné/špecializované práce) vyznačiť na stavbe pri odovzdaní stavby hlavnému dodávateľovi;
- PD rieši/uvádza i časti, ku ktorým boli vydané záväzné stanoviská;
- PD uvádza len dielčie časti k vykurovaniu, elektroinštalácii, zdravotníka chýba celkove – ale v časti „kúrenia“ sú požiadavky k plynovému kotlu na pripojenie a odvod vody.

C/ NKP KAŠTIEĽ S AREÁLOM– stručná história a popis objektu kaštieľa a parku je uvedená v časti C/ odôvodnenia predmetného rozhodnutia z 20.02.2023.

D/. rozhodnutie k doplnenému zámeru komplexnej obnovy NKP č. KPÚBB-2023/2575-3/9481/MAR, RUS zo dňa 20.02.2023, s p o d m i e n k a m i :

1./ Zachovať a prezentovať:

-/1. pamiatkové hodnoty NKP, t. j. hodnotu: - urbanistickú (dominanta mesta a okolia), - architektonickú – ojedinelá 4-krídlová dispozícia s 2 vežami obytno-reprezentačného, nie primárne fortifikačného charakteru; - umeleckú – zachovaná maliarska výzdoba v interiéroch a na fasádach, štuková výzdoba; - umelecko-remeselnú – parkety, dverné výplne, podokenné rímasy, portály, kúreniská, drak; - autenticity – zachované stavebné konštrukcie od 15.-16. do 19. storočia, aj množstvo hodnotných prvkov a detailov; - historickej zelene – park, prepojenie s krajinou; - dendrologickú – jedince stromov vysokej vekovej hodnoty a druhového zloženia stromových porastov, i cudzokrajných drevín;

- archeologické – na území areálu kaštieľa a parku je evidovaných niekoľko archeologických lokalít;

- historické hodnoty – významné udalosti a osobnosti spojené s dejinami kaštieľa;

-/2. hodnotné detaily (zdokumentované v pamiatkovom výskume z r. 2020), t.j. : architektonické prvky a detaily v murive - klenby s hrebienkami a štukovou výzdobou, vetracie otvory, balustrové zábradlie, piliere; kamenné - 5 portálov, okenné ostenia, pilier, dlažba, cimburie veží; drevené - dvere, parkety; kovové - dvere, dvierka, kovanie brány, mreže, drak bleskozvodu; - keramické – dlaždice; - omietkové - rímasy, štuková výzdoba, náročná bosáž, maliarska výzdoba, slnečné hodiny; - prvky + terazzová dlažba.

-/3. celkovú obnovu realizovať formou konzervácie súčasného stavu, s odstránením nevhodných zásahov, hlavne odstrániť príčiny zavlhania, riešiť statiku, preložiť kotelňu, upraviť schodisko do suterénu, sfunkčniť vetracie otvory, odstrániť sekundárne priečky, zasklenie arkád novými výplňami, repasovať vnútorné okenné a dverné výplne, vonkajšie riešiť ako kópiu historických vzorov, výraz a farebnosť fasád;

2./ Biskupský kaštieľ :

-/1. Spracovať návrh doplnenia výplní vetracích otvorov fasád suterénu;

-/2. Zmeny funkčného využitia objektu a jednotlivých priestorov, najmä modernizáciu s novým architektonickým riešením, odstránenie sekundárnych priečok, (m.č. 56-56A), v kuchyni; členiacich hlavné reprezentačné miestnosti; prinavrátiť priestory kaplnke a sakristii = podriaďiť výsledkom pamiatkového výskumu; navrhované zmeny spracovať v dielčej projektovej dokumentácii;

-/3. vyhodnotiť **poškodené nosné a súvisiace konštrukcie krovu** (napr. priečne trámy-tiahla) a krytiny objektu, spracovať statický posudok, s návrhom spôsobu obnovy; = doplnenia alebo výmeny častí **krytiny, klampiarskych prvkov** riešiť s podmienkou farebného/materiálového zjednotenia (napr. oplechovanie 1.rady pod škridlou – vo farebnosti škridle; oplechovania častí fasád – vylúčiť medený plech (medienu na omietkach/kamenných prvkoch) – a riešiť v neutrálnej farebnosti (titanzinok matný, alebo plech s farebnou úpravou- šedá, zvody vo farebnosti plochy fasád); = premerať/doplniť **bleskozvod**, na tyči „z draka“ (obnoveného URO); = **zateplenie posledného stropu** v priestore krovu zosúladiť s doriešením odvetrania a prístupu (ohliadky) konštrukcie krovu;

-/4. **modernizáciu** technického a technologického zariadenia (rozvody a zariadenie predmety, zdravotníka, vykurovanie, elektroinštalácia, plyn) **podriaďiť pamiatkovým hodnotám objektu**; = obnovu spracovať v dielčej projektovej dokumentácii; nové technické prvky riešiť v neutrálnom výraze; = odstrániť z pohľadu –**plynovú prípojku** do miestnosti kotelne preložiť (napr. pod omietku);

= trasovanie **rozvodov ústredného kúrenia** preložiť (podľa možností – pri reprezentačných priestorov – pod podlahu alebo omietku; pri kaplnke vopred osondovať a následne určiť na mieste „vonkajší“ rozvod

-/5. obnovu alebo výmenu **povrchov – omietok stien a klenieb, podláh** (zachovať: kamennú dlažbu na 2.NP, terazzotovú a drevenú podlahu, klenby so štukovou výzdobou a súvisiace omietky) **podriadiť pamiatkovým hodnotám objektu**; obnovu ostatných podláh riešiť i v súvislosti chemickej injekcie a upravovaných/doplňovaných rozvodov ústredného vykurovania; = druh, veľkosť, tvar dražby a kladačský výkres/detail vopred prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

-/6. riešiť **odstránenie typových okien a dverí, typových kovových zárubní**; s návrhom nových atypických, podľa historických vzorov;

= **výplne** (interiér - okien, dverí, kovaní a vnútorných okeníc) s pamiatkovou hodnotou sú zdokumentované v PV – ich URO alebo obnova/výmenou za kópiu bude posúdená na mieste a v čase predmetu obnovy; (poznámka: vonkajšie boli posúdené pri ohliadke dňa 07.11.2022 a sú vedené v zápisnici zo dňa 21.11.2022)

-/7. **Spracovať prípravnú a projektovú (realizačnú) dokumentáciu** (pre body 2./), so zapracovanými výsledkami prípravnej dokumentácie (pamiatkového výskumu, archeologického, posudkov,...) – v priebehu spracovania ich prerokovať s KPÚ Banská Bystrica, dopracované predložiť so žiadosťou k vydaniu osobitného záväzného stanoviska.

-/8. Pri obnove použiť **materiály a technológie** zodpovedajúce prislúchajúcemu historickému obdobiu. Pri obnove (najmä na exteriér) vylúčiť použitie hliníkových (bez úpravy), nerezových, plastových, poplastovaných prvkov, materiály s reflexnou a zrkadlovou úpravou, keramické obklady, štiepaný kameň, a pod.; umiestnenie typizovaných a katalógových prvkov.

-/9. V priebehu obnovy pravidelne zvolávať kontrolné dni.

-/10. Prvky z bodov 3./ a 4./ určené na URO alebo reštaurovanie počas stavebných prác odborne chrániť, spôsob a rozsah určí UR pracovník alebo reštaurátor pred začatím prác.

-/11. Zmeny počas obnovy NKP zapracovať do kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy a odovzdať ju bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác KPÚ Banská Bystrica.

3./ Obnovu **umelecko-remeselným spôsobom** (ďalej len „URO“):

a/ riešiť v rozsahu **architektonických častí a cenných detailov (CD)** – v zmysle vypracovaného pamiatkového výskumu – architektonicko-historického a umelecko-historického (PV – AHUHV) z roku 2020 = t.j. **tektoniku fasád, kamenné/omietkové časti okenných ostení a komínových otvorov, rímsy a fabióny, „draka“ bleskozvodu; kovových dverí; výmena-kópie okenných a vonkajších dverných výplní; - schodísk - stupne drevené, kamenné; - výplne interiéru – okná, dvere/s obloženými zárubňami, kované dvere, mreže, okenice; - a ich detaily (záves, kovania, obrtlíky)**; so zámerom zachovania maximálneho počtu autentických prvkov alebo ich častí, pri obnove alebo výmene použiť predišné materiály, prírodné, na vápennej báze;

= k URO fasád - odstraňovať len vrchné mladšie a cementové vrstvy, k odstraňovaniu zasolených a zavlhnutých častí prizvať odbornú osobu (v rámci umelecko.remeselnej obnovy dohľad reštaurátora) a zvolávať kontrolné dni za účasti aj KPÚ B.Bystrica; - veľkoplošné „odstránenie omietok v dolnej časti objektu odkryje“ umožní overenie/ vyhodnotenie/ zdokumentovanie existenciu staršieho jadra kaštieľa, preto tieto práce budú v jednotlivých etapách prác priebežne sledované na kontrolných dňoch – s **určením ďalšieho postupu** (napr. ochrany, zdokumentovania,...);

= na mieste (dvorových/záhradných fasád) na mieste určiť výšku/niveletu spodnej hrany fasád - vo väzbe na určenie a predpísaný spád úpravy okolitého terénu okolo fasád;

b/ URO realizovať prostredníctvom fyzickej, alebo právnickej osoby so skúsenosťami (referenciami) s realizáciou predmetných prác; referencie predložiť pred obnovou KPÚ Banská Bystrica.

c/ Predpokladaný zámer obnovy URO pripravovať a vykonať iba na základe:

- prípravnej dokumentácie - návrh technologického postupu predmetných častí
- projektovej (výrobnej) dokumentácie s návrhom riešenia predmetných častí a ich detailov;
- priebeh prác a ukončené dielo URO zdokumentovať, po ukončení prác vypracovanú správu s fotodokumentáciou odovzdať KPÚ Banská Bystrica;

d/ Rozsah a spôsob úprav, konkrétnu farebnosť (na základe vyhotovených vzoriek), pred začatím prác na mieste stavby prerokovať/odsúhlasiť s KPÚ Banská Bystrica.

4./ Reštaurovanie :

a/ pripravovať v rozsahu architektonických častí a cenných detailov (CD) kaštieľa – v zmysle výsledkov vypracovaného PV – AHUHV z roku 2020 = t.j.: **kamenné/omietkové časti portálov; – klenieb s hrebienkami a štukovou výzdobou, - podlahu kaplnky; - maľovanej výzdoby stien, klenby, balkóna a oltára kaplnky; „slnčných hodín“, „kvádrovanie renesančných omietok“ veže; tvaroslovie renesančného zábradlia,**

b/ vyznačiť CD v projektovej (realizačnej) dokumentácii, ako podklad pre dodávateľa stavby; s návrhom ochrany CD počas stavebných prác;

c/ Reštaurátorský výskum realizovať so zameraním na zachovanie originálu, vyhodnotenie rozsah poškodenia historických (omietkových) vrstiev, štukovej výzdoby, na zistenie pôvodnej farebnosti a profilácie architektonických prvkov.

d/ Reštaurovanie, vrátane reštaurátorského výskumu, vykonať fyzickou osobou odborne spôsobilou na reštaurovanie nástennej maľby, historickej omietky a muriva v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry (M1), reštaurovanie štukových plastík, štukových architektonických článkov a súvisiacich omietok v interiéroch a exteriéroch objektov historickej architektúry (S9), zapísanou v zozname členov Komory reštaurátorov SR.

e/ Spracovať reštaurátorskú dokumentáciu v stupni:

- **návrh na reštaurovanie, obsahujúci vyhodnotenie zrealizovaného reštaurátorského výskumu,**
- **dokumentácia vykonaných reštaurátorských prác .**

f/ Oznamiť KPÚ Banská Bystrica 5 pracovných dní vopred začiatok reštaurátorského výskumu.

g/ V priebehu reštaurovania pravidelne zvolávať kontrolné dni.

h/ Jednotlivé stupne reštaurátorskej dokumentácie predložiť KPÚ Banská Bystrica k vydaniu rozhodnutia.

5./ Vykonať pamiatkový výskum podľa § 35 ods. 4 písm. a) a b) pamiatkového zákona:

- druh výskumu: archeologický predstihový, záchranný (priebežný);

- miesto a rozsah vykonávaného výskumu: na pozemkoch par. C-KN č.1638/1, 1638/3, č. 1640/5, č. 1640/6, č. 1635/1 a č. 1971/3 k. ú. Žiar nad Hronom (rozsahu obnovy – predloženého PD);

- spôsob vykonávania výskumu: archeologický výskum bude realizovaný;

a/ Počas realizácie všetkých zemných, výkopových a terénnych prác súvisiacich s obnovou predmetnej NKP; najmä CHT injektáž, rozvody a trasy zdravotníckej, kanalizácie – i dažďovej, zberných jám a šácht. Archeologický výskum bude pozostávať z vyhladávania archeologických nálezov a kontextov, ich preskúmania a zdokumentovania.

b/ Zo zistených archeologických vrstiev a objektov budú odobraté vzorky v dostatočnom objeme (v prípade pravekých kontextov 30 l, v prípade stredovekých kontextov 5 l, v prípade mokrych nálezových situácií celý objem).

c/ Výskum bude ukončený záverečnou komisiou za prítomnosti zástupcu KPÚ Banská Bystrica.

d/ Výskumnú dokumentáciu spolu so stanoviskom PÚ SR vlastníka/investor odovzdá KPÚ Banská Bystrica do 120 dní po ukončení terénnej časti výskumu; ak z objektívnych dôvodov nie je možné v uvedenej lehote dokumentáciu odovzdať, písomne požiadá o jej predĺženie.

e/ Podmienky vykonania výskumu môžu byť počas jeho realizácie doplnené, prípadne upravené podľa aktuálnej nálezovej situácie. V prípade lokalizácie závažných hnutelných a nehnuteľných archeologických nálezov ďalší postup oprávnená osoba vykonávajúca výskum prerokuje s KPÚ Banská Bystrica.

6./ Zeleň:

a/ Zachovať existujúci platana javorolistého – Platanus Acerifolia na nádvorí; v prípade potreby navrhnuť jeho ošetrovanie, stavebnými prácami v nádvorí nenarušiť jeho koreňový systém.

b/ Zachovať na časti nádvorja trávnatý porast a navrhnuť spôsob jeho rekultivácie; v prípade nového výsevu alebo dosevu uviesť typ navrhovaného trávneho osiva .

c/ V prípade návrhu na časti spevnených plôch, použiť kamennú dlažbu uloženú do priepustnej vrstvy.

7./ V prípade odkrytia nepredpokladaného nálezov v priebehu obnovy, nález oznámiť KPÚ Banská Bystrica najneskôr na druhý pracovný deň po jeho odkrytí.

8./ Podmienky pre prípravu a vykonávanie obnovy/reštaurovania môžu byť na základe aktuálnej úrovne poznania spresnené alebo doplnené KPÚ Banská Bystrica aj v štádiu prípravy, projektového spracovania alebo počas realizačných prác.

9./ *Vlastník jedno vyhotovenie kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy odovzdá bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác KPÚ Banská Bystrica.*

10./ *Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.*

11./ *Začiatok jednotlivých etáp obnovy/URO a predpokladaný ich koniec písomne oznámiť KPÚ Banská Bystrica 5 dní vopred.*

E/ KPÚ Banská Bystrica s doplnením zámeru – o parcely okolo kaštieľa – par. C-KN č. 1635/1 („dvor“ - parkovisko DDS) a č. 1971/3 („dvor“ pred hlavným vstupom do kaštieľa) k. ú. Žiar nad Hronom; = uvedené parcely nie sú NKP, ale sa nachádza v ochrannom pásme „Ochranné pásmo národných kultúrnych pamiatok kaštieľ s areálom, kostol a socha“, a sú dotknuté návrhom riešenia predmetných častí PD („A“) – časťami PD:

a/ č. IV - Odvedenie dažďových vôd;

b/ č. V - Sanácia vlhkosti CHTI;

preto v predmetnej veci v zmysle § 32 ods. 11 pamiatkového zákona KPÚ Banská Bystrica vydal záväzné stanovisko o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme NKP č. **KPÚBB-2023/2575-4/12369/MAR, RUS** zo dňa **20.02.2023**.

F/ KPÚ Banská Bystrica **upozorňuje:**

- *Podľa § 32 ods. 14 pamiatkového zákona: „Ak v priebehu obnovy dôjde k odkrytiu nepredpokladaného nález, ten, kto práce vykonáva, je povinný ohlásiť nález krajskému pamiatkovému úradu a až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu zastaviť tie práce, ktoré ohrozujú nález alebo nálezovú situáciu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nález.“*

- *Podľa §32 ods. 15 pamiatkového zákona: Vlastník je povinný jedno vyhotovenie kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy odovzdať bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác krajskému pamiatkovému úradu.*

F2/ Reštaurovanie kultúrnej pamiatky podľa § 33 pamiatkového zákona, ods.:

Predmetom toho záväzného stanoviska nie je riešenie reštaurovania objektu alebo jeho častí objektu NKP; po spracovaní a predložení na KPÚ banská Bystrica Návrhu na konkrétne reštaurovanie časti NKP vydá KPÚ Banský Bystrica v zmysle § 33 rozhodnutie.

G/ Záver

KPÚ Banská Bystrica vydal v roku 2018 rozhodnutia o zámere obnovy fasád kaštieľa a rozsahu sanácie zavlhnutého muriva kaštieľa, v roku 2019 rozhodnutie o zámere obnovy (časti) elektroinštalácie, omietok, podláh, výplní a záväzné stanovisko o prípravnej dokumentácii „*Posúdenie vlhkostného a salinitného zataženia, identifikácia príčin zavlhania muriva a návrh sanácie*“. Vlastník zabezpečil v roku 2020 vypracovanie architektonicko-historického a umelecko-historického výskumu, následne PÚSR – KPÚ Banská Bystrica vydal záväzné stanovisko. Hlavným princípom obnovy je pamiatkové hodnoty spracované (najmä) v pamiatkovom výskume ako podklad použiť a zapracovať do ďalších stupňov prípravnej, projektovej a realizačnej dokumentácie. V 11/2022 bolo prerokovanie rozpracovanej PD obnovy vonkajších výplní kaštieľa s KPÚ Banská Bystrica, v 01/2023 po doplnení projektu elektroinštalácie a vykurovania objektu a v 02/2023 doplnenie obnovy poškodených častí konštrukcie krovu, strechy, bleskozvodu, oplechovaní a výplní vetrákov suterénu .

Obnova súvisí so zmenou využitia biskupského kaštieľa s parkom na administratívne, reprezentačné a kultúrno-spoločenské účely v rozsahu obnovy = odstránenia zavlhania murív – spôsobujúcich poškodenie fasád, oprava a doplnenie dažďových zvodov a žlabov s ich zaústením a odvedením od objektu NKP – do dažďovej kanalizácie; oprava chýb strešnej krytiny, výmena a doplnenie parapetov a ríms – oplechovaní, striech na vežičkách; sanácia spodných murív chemicko-technologickou injektážou (CHTI) ; aplikácia na exteriér objektu sanačných vápenných tepelnoizolačných/termoizolačných omietok s tektonikou a náterom. Z dôvodu úspor energií – riešenie zateplenia a výmeny prvkov za úsporné, t.j. vyhodnotenie a návrh výmeny okenných výplní a okeníc ako kópie podľa zachovaných historických prvkov; výmena časti

nevhodného vykurovacieho systému s výmenou za úsporné plynové kondenzačné kotle, s doplnením alebo vymenením vykurovacích telies, výmena nevhodných rozvodov; výmena osvetľovacích telies – ich žiaroviek a žiaroviek za LED úsporné; zateplenie drevených trámových stropov 2. a 3.NP od priestorov krovu.

Cieľom z hľadiska pamiatkovej ochrany je, aby obnova NKP bola pripravovaná, navrhnutá a zrealizovaná s dôrazom **na maximálne zachovanie pamiatkových hodnôt, primeraného využitia NKP a uplatnenia vhodných materiálov a technológií obnovy.**

Na riešenom území je **vysoký predpoklad archeologických nálezov** a akékoľvek zemné práce súvisiace s predmetnou obnovou by mohli narušiť možné archeologické nálezy a situácie. Z tohto dôvodu KPÚ Banská Bystrica požaduje vykonať záchranný archeologický výskum ako opatrenie na záchranu archeologických nálezov na území predmetnej stavby (predmetné parcely).

KPÚ Banská Bystrica posúdil predloženú a postupne doplnenú a upravenú projektovú dokumentáciu podľa § 32 ods. 10 pamiatkového zákona z hľadiska ochrany individuálnych hodnôt predmetnej NKP a jej ochranného pásma, záujmov chránených pamiatkovým zákonom a nezistil dôvody, ktoré by pri splnení určených podmienok neumožňovali realizovať obnovu NKP a súhlasil s ňou pri dodržaní podmienok tak, ako sú uvedené vo výrokovvej časti tohto záväzného stanoviska a v odôvodnení.

Toto záväzné stanovisko je podkladom pre konanie stavebného úradu podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto záväzné stanovisko po uplynutí troch rokov odo dňa vydania stráca platnosť, ak nedošlo k jeho použitiu na účel, pre ktorý je určené.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 32 ods. 13 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Poučenie:

Záväzné stanovisko je možné podľa § 10 ods. 2 písm. f) pamiatkového zákona predložiť na preskúmanie Pamiatkovému úradu SR.

Ing. arch. Mária Flórová
riaditeľka
Krajského pamiatkového úradu
Banská Bystrica

Doručuje sa:

MESTO Žiar nad Hronom, primátor Mgr. Peter Antal, Ulica Štefana Moysesu č. 46, 965 19 Žiar nad Hronom

Zasiela sa:

MESTO Žiar nad Hronom – stavebný úrad, Ulica Štefana Moysesu č. 46, 965 19 Žiar nad Hronom

Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, ul. Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica, na založenie do spisu.